

Yttrande

2019-04-30

Länsstyrelsen Västra Götalands län

Dnr 511-46429-2018.

vastragotaland@lansstyrelsen.se.

Synpunkter på

Strategi för skydd och förvaltning av marina miljöer och arter i Västerhavet.

Fiskekommunerna organiserar nio kommuner i Bohuslän, vilka tillsammans med Västra Götalandsregionen samverkar med berörda intressenter för att skapa en bärkraftig utveckling av fiske- och vattenbruksrelaterade verksamheter utmed hela Bohuskusten. Kommunerna yttrar sig här som ett gemensamt nätverk utifrån den kompetens som byggts upp sedan mitten av 1990-talet, då nätverket startade sitt samarbete.

Bakgrund

Länsstyrelserna i Västra Götaland, Halland och Skåne har gemensamt tagit fram ett förslag till *Strategi för skydd och förvaltning av marina miljöer och arter i Västerhavet*.

Strategin består av två delar. En handlingsplan som syftar till att ge vägledning om vilka marina miljöer och arter som är prioriterade i arbetet, vilka områden som behöver skyddas, i vilken ordning de behöver prioriteras och hur de ska följas upp och förvaltas. I handlingsplanen framgår även vilka andra åtgärder som behövs göras för att långsiktigt bevara marina miljöer och arter och säkerställa de ekosystemtjänster de producerar. Åtgärderna kan vara riktade både till länsstyrelserna, andra statliga myndigheter, kommunerna eller till andra aktörer som exempelvis fiskets organisationer.

Del två är ett bakgrundsdokument som beskriver under vilka förutsättningar arbetet bedrivs, vilka marina bevarandevärden som identifierats, var de finns, vilka ekosystemtjänster de producerar och vilka hoten mot dessa är.

Strategin omfattar de svenska delarna av Skagerrak, Kattegatt och Öresund, inklusive Sveriges ekonomiska zon, alltså från Idefjorden och norska gränsen i norr till Kämpingebukten (Vellinge kommuns östra gräns) i söder. Strategin omfattar även strandmiljöer som vanligtvis finns upp till 300 meter från strandlinjen.

Fiskekommunernas synpunkter

Strategi och handlingsplan

- **Fiskekommunerna** ser positivt på att en strategi och handlingsplan tagits fram för att skydda och förvalta marina arter och miljöer i Västerhavet. Samtidigt känner Fiskekommunerna oro inför några av förslagen till åtgärder. Strategin ska fungera som underlag (exempelvis vid prioriteringar) för handläggare vid olika former av prövning eller för konsulter som ska ta fram miljökonsekvensbeskrivningar.

För yrkesfiskets del krävs i samband med planering, av exempelvis ett skyddat område, en god kunskap om hur och var yrkesfisket bedrivs samt verksamheternas förutsättningar. Detta kräver ett arbets sätt för kunskapsinhämtande som behöver beskrivas tydligare i dokumentet, så att hänsyn till yrkesfisket säkerställs och blir tydligt för handläggare och konsulter i samband med prioriteringar, former av prövning eller miljökonsekvensbeskrivningar.

I handlingsplanen nämns visserligen att, vid inrättande av områden/zoner med fiskeregleringar är dialog med yrkesfisket viktigt, så att fisket inte försvåras i onödan. Detta arbets sätt har fungerat bra inom Samförvaltning Norra Bohusläns område men i andra områden där man saknar en lokal samverkansplattformen kan ett sådant arbets sätt bli svårare. Handlingsplanen bör därför tydligare beskriva hur arbetet ska gå till.

Tio principer

Strategin innehåller tio viktiga principer som kompletteras med ytterligare åtgärder för att bidra till uppfyllnad av internationella direktiv och nationella mål. De handlar om att *skydda viktiga områden* för att säkra naturvärden och stärka ekosystemtjänster, att *samordna miljöarbetet* över länsgränserna, *höja kunskapen* om Västerhavet och *sprida kunskapen* i syfte att öka ansvarskänslan. Vidare att *stödja kommunerna i deras planering* där produktiva och viktiga havsområden skyddas från exploatering, att *återställa* påverkade marina miljöer, att *verka för att jakt på säl och storskarv* ska kunna koncentreras till fiskefredningsområden samt att *utvärdera* hur åtgärderna uppfyller sina syften.

Fiskekommunerna ser positivt på principerna där exempelvis uppföljning och ökad kunskap bidrar till att rätt åtgärder sätts in för att långsiktigt skydda och förvalta Västerhavets marina miljöer och arter samt att ansvarskänslan och intresset för havet ökar hos medborgarna.

En av principerna handlar om att *succesivt minska den negativa miljöpåverkan från bottentrålningen, genom att verka för att kvoter fördelas till andra fiskemetoder samt att främja utveckling av trålredskap och trålmetodik.*

- **Fiskekommunerna** stödjer ett främjat utvecklingsarbete av trålredskap och tråltekniker (**åtgärds punkt 7.6.1**) men vill se ett tydliggörande kring formuleringen *att verka för att kvoter och områden omfördelas till andra fiskemetoder*. Under **åtgärds punkten 7.6.2**, nämns att för havskräfta har burfisket möjlighet att öka i omfattning.

Det kustnära yrkesfisket i Bohuslän består av både burfiskare och trålfiskare. Det måste finnas en god balans mellan dessa båda fiskemetoder både när det gäller områden och kvotfördelning, dels för att vi ska kunna möta efterfrågan och leverera

svensk råvara till den svenska marknaden och dels säkerställa infrastrukturen för näringen längs kusten. Att helt ersätta trålfisket efter havskräfta med burfiske i våra inflyttningsområden skulle innebära risk för stora negativa effekter för det kustnära fisket som helhet. Många av de kustnära trålfiskebåtarna är så små att de inte riskfritt kan fiska på mer öppna vatten och för de vattenområden som blir kvar som möjliga fiskevatten, skulle fisketrycket öka och innebära risk för negativa effekter i dessa områden. Effekten av en sådan omfördelning torde även bidra till att kvoter flyttas från mer selektiva fiskemetoder i ett kräftfiske med ristförsedd trål, till ett fiske som bedrivs med trål utan rist, utanför trålgränsen. Det finns bottenar som är lämpliga för bottentrålning och som tråls på i kanske 100 år, andra områden kan vara känsligare men där skadan på botten kanske inte är mer än vad jordbruket medför på land. Men det finns även miljöer där andra fiskemetoder kan vara mer lämpliga. Ett generellt bottentrålningsförbud är därför inte rimligt. De områden som ska skyddas mot bottentrålning måste nog utvärderas utifrån ett helhetsperspektiv som tar hänsyn till bottenförhållanden, effekter för näringen samt de skyddsvärda miljöer och arter som ska skyddas.

Punkt 4 – Åtgärds mål Marint skydd

När det gäller *områdesskydd*, uppges som mål för åtgärden att, *till 2025 ska representativiteten av skyddade marina miljöer i Västerhavet öka genom bildandet av marina naturreservat, biotopskydd och översyn/utvidgning av befintliga områdesskydd.*

Gemensamt för områdesskydd som: Natura 2000-områden, nationalparker, biotopskyddsområden och naturreservat är att de medger inskränkningar i nyttjande- eller tillträdesrätten om det är nödvändigt för att uppnå syftet med skyddet. Här lyfts även frågan (med många aktörers stöd) om att bilda en nationalpark för Gullmarsfjorden i syfte att långsiktigt bevara området unika marina värden.

- **Fiskekommunerna** vill framhålla vikten av samverkan med lokala aktörer och då framförallt fiskenäringen i samband med att ett område planeras få förstärkt områdesskydd. Handlingsplanen tar upp Samverkansgrupper (under **punkt 6.5**) med fisket som *bra forum för förvaltning* och nämner i samhanget även Samförvaltning Norra Bohuslän. Fiskekommunerna vill här framhålla att samverkan/samförvaltning måste få ta tid; tid för förankring, att bygga förtroende, hitta rätt sammansättning/representation för området och att nå samsyn kring åtgärder, beslutsprocesser och olika frågeställningar.

Punkt 5. Åtgärds mål - fiskeregleringar

Länsstyrelserna ska till 2025 lämna förslag till fiskeregleringar till HaV för att öka andelen fiskefria områden och otrålade bottenmiljöer i Västerhavet.

Både yrkes- och fritidsfisket regleras i huvudsak med Fiskerilagstiftningen och tillhörande föreskrifter. Två fördelar lyfts fram för denna regleringsform: att alla regler finns samlade på ett ställe och att området som berörs inte behöver begränsas av områdesskyddets gränser.

Om fisket istället skulle regleras enligt Miljöbalken skulle skyddet bli långsiktigt säkerställt, föreskrifterna för det skyddade området finns samlade på ett ställe och skulle få en tydlig koppling till syftet med skyddet. Samtidigt är det då endast länsstyrelserna som tillsynsmyndighet som kan ändra reglerna. Utanför trålgränsen, där även andra länder får fiska bör dock fisket alltid regleras enligt EUs gemensamma fiskeripolitik så att reglerna gäller samtliga berörda fiskare.

- **Fiskekommunerna** vill att bakgrundsdocumentet kort beskriver hur de olika områdesskydden kan regleras, exempelvis i en faktaruta.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har valt, att så långt det går använda fiskerilagstiftningen som regleringsform för skyddade områden i stället för i miljöbalken, vilket Fiskekommunerna ser positivt på.

Det är i detta sammanhang viktigt att trycka på att yrkesfiske i ett Natura- 2000-område, inte behandlas som "ny verksamhet" vilket skulle medföra att näringen omfattas av tillståndsplikt, med krav om miljökonsekvensbeskrivning för sin verksamhet. Fiskekommunerna vill därför se en tydlighet kring hur Länsstyrelserna gemensamt, eller var för sig, planerar att långsiktigt arbeta med dessa regleringar. Om detta inte beskrivs tydligare är risken att ett synsätt/arbetsätt kan förändras i samband med att personer byts ut på en central plats i organisationen.

Länsstyrelsernas samarbete och arbetsformer med Hav- och vattenmyndigheten kring regleringsförfarandet måste förbättras och förtydligas för att säkerställa att regleringen kan ske genom fiskelagstiftningen.

Punkt 6 åtgärd - skydds jakt på säl och skarv.

Idag är det tillåtet med skydds jakt på säl och skarv vid fiskeredskap och i Västra Götaland även på skarv inom fredningsområden för fisk. Länsstyrelserna ser behovet av att koncentrera jakten till fiskefredningsområden, där åtgärder har satts in för att stärka fiskbestånden. 2013 utredde Naturvårdsverket licensjakt på säl och föreslog i en skrivelse till regeringen att det ska bli tillåtet med licensjakt på knobbsäl och gråsäl. Skrivelsen ligger på regeringens bord sedan dess.

- **Fiskekommunerna** stödjer behovet av en långsiktig och ansvarsfull populationsförvaltning genom licensjakt av säl i syfte att kunna reglera regionala bestånd på ett sätt som både minskar skador för näringen och även syftar till att skydda andra arters bestånd.
För att få jakten hållbar behöver de som skjuter säl få ekonomisk ersättning för destruktion och övriga ersättningar. För att jakten ska vara hållbar bör förädling och försäljning vara en självklarhet men som hindras idag på grund av EU-parlamentets beslut. Exempel på vad avlivade eller döda sälar kan användas till bör utredas t ex biogas. En rimlig jakt på säl är även för sälarnas eget bästa i avsikt att förhindra epidemier samtidigt som sälmaskens negativa inverkan på andra djur minskas.

Punkt 7.1.1 Minskad bifångst av marina däggdjur och sjöfågel

Under rubriken *utveckling av passiva redskap* nämns burar och ryssjor som exempel på passiva redskap vars utveckling bör intensifieras så att de minskar bifångsten av tumlare, säl och sjöfågel.

- **Fiskekommunerna** ställer sig frågande till vilka burar som avses och efterfrågar ett förtydligande så inte allt burfiske ingår i en sådan formulering. Yrkesmässigt hummerfiske eller kräftbursfiske lär inte omfattas av dessa bifångster.

Punkt 7.6.2 Främja användandet av andra fiskeredskap än bottentrål

Reglering av burfiske kontra trålfiske. Genom att öka fördelningen av områden och kvoter till burfisket

- **Fiskekommunernas** synpunkter återfinns under punkten för **tio principer**

Ta bort subventioner på drivmedel

Genom att minska subventioner på drivmedel skulle trålade havskräftor inte vara så mycket billigare än otrålade. Det är dock viktigt att detta inte införs enbart i Sverige för att försämra konkurrenskraften för svenska fiskare.

- **Fiskekommunerna** menar att det är viktigt att beakta de sammanvägda effekterna av att minska subventioner på drivmedel för yrkesfisket. Vidare kan åtgärden bara införas för svenska yrkesfiskare när de samtidigt införs på EU-nivå och i Norge. För att säkerställa konkurrensneutralitet.

När subventionerna tas bort/minskas, medför det ökade kostnader för alla typer av fisken, både burfisket och trålfisket, vilket innebär sämre lönsamhet för företagen. Eftersom företagen i huvudsak säljer sin fångst via auktionerna har de svårt att kompensera sig för kostnadsökningar och flera kustnära företag kan därmed hamna i ekonomiska svårigheter. Det är viktigt att göra analyser av vilka effekter åtgärden kommer att medföra på lång sikt för det kustnära fisket och samtidigt vidta åtgärder som stödjer företagen att ställa om till andra drivmedel.

Åtgärden påverkar alltså inte enbart prisskillnaden mellan bur- och trålkräfta vilket anges som stöd för åtgärden. I förlängningen påverkar den även konsumenternas möjlighet att köpa svenskfångad fisk och skaldjur, vilka utgör en nyttig och hälsosam proteinkälla. Risker är även att vi inte fiskar upp vår svenska kvot till förmån för importerade produkter.

•

Avslutningsvis

Fiskekommunerna ser positivt på att handlingsplanen tagits fram, men det är inte helt enkelt att utifrån dokumenten få en helhetsbild över vilka områden som länsstyrelserna planerar att arbeta med i samband med stärkta områdenskydd, vilket påverkar möjligheterna till yttrande. Det är heller inte enkelt att få en bild över hur dessa områden kommer att påverka det kustnära yrkesfisket. Fiskekommunerna vill därför särskilt trycka på vikten av att yrkesfisket, tillsammans med kommunerna ska vara centrala parter i framtagandet av nya eller utvidgade fiskefriaområden eller områden som skyddas från trålfiske. Hänsyn måste så långt det går tas till var och hur yrkesfisket bedrivs idag och hur ett områdesskydd påverkar fiskets förutsättningar.

Det bör i dokumenten tydligare framgå att Länsstyrelserna även vill värna det småskaliga kustnära yrkesfisket och då samtidigt beskriva vilket fiske som avses, att (om) det utgörs av det småskaliga yrkesfiske som verkar kustnära, landar sin fångst varje dag och bidrar till levande samhällen. Ett fiske som består av en god balans mellan både trålfiske och burfiske.

Dialog i *samtalsgrupper* är en förutsättning för att underlätta fiskets bedrivande och minimera negativa effekter för det kustnära fisket. Det är med stor oro som yrkesfisket tar emot ständiga hot från myndigheter eller i politiska beslut/förslag, om att förbjuda trålfiske i skyddade områden samt i områden innanför trålgränsen. Längs Bohuskusten har ett kustnära småskaligt trålfiske bedrivits i mer än 100 år och försett sveriges befolkning med svenska råvaror. Detta fiske bygger på tradition och kunskap, som riskerar att försvinna.

Med en anvarsfull dialog med yrkesfisket och om fiskets förutsättningar kan vi tillsammans, både skydda och värna viktiga miljöer och arter samtidigt som vi kan värna ett skonsamt och kustnära yrkesfiske. Dialog, delaktighet och en ökad kunskap leder till ett varsamt och hållbart fiske vilket även bidrar till levande kustområden längs Bohuskusten. Då uppfylls också det nationella miljömålet "Hav i balans och levande kust och skärgård" där det ingår bland annat "Närings-, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas".

För Fiskekommunerna

Anders G Högmark
Ordförande